

ADABIYOT – SO'Z SAN'ATI

Niyozova Dilfuza Jo' rayevna

Afg'oniston fuqarolarini o'qitish ta'lim markazi o'zbek tili va adabiyot fani katta o'qituvchi

Farid Ahmadiy

Afg'oniston fuqarolarini o'qitish ta'lim markazi 4-kurs talabasi

Ananotatsiya: maqolada adabiyot tushunchasi va uning shakllari, Afg'onistonda adabiyotning rivojlanishida yozuvchilarning qo'shayotgan hissalarini haqida ma'lumot berilgan.

Kalit so'zlar: Adabiyot, Afg'oniston, millat, asar, yozuvchi.

Adabiyot nima: Bu biror xalq yoki millat shoir va yozuvchilari tomonidan yaratilgan o'lka yoki til yoki tarix davrining adabiy asarlari to'plamidir. Bir ma'noda adabiyotni adabiy bilimlar, zahiralar va did merosi yig'indisi deyish mumkin. Adabiy asar so'zlovchi yoki yozuvchining fikr-mulohazalarini, his-tuyg'ularini, kechinmalarini badiiy tasavvur bilan aralashtirib ifodalaydigan nutqdir. Maxsus taklif: adabiyot sohasidagi maqolalar va dissertatsiyalarning to'liq to'plami Adabiy asar yaratish vositasi so'z va gaplar, ya'ni tildir. Adabiy asar yaratuvchisi she'r yoki yozuvni o'z tasavvuri, hissiyoti, fikr va tajribasi bilan uyg'unlashtirib, badiiy qimmatga ega asarga aylantiradi. , shoir yoki yozuvchi esa shodlik, qayg'u, orzu-havas, omadsizlik va ko'tarilish va pasayishlar bo'lganda adabiy asar yaratishi mumkin bo'ladi. Shu sababli adabiy asarda ijod qilish va ijod qilish qobiliyatiga ega bo'lmagan ko'pchilikning his-tuyg'ulari, fikr va kechinmalari ifodalanadi. ifoda eting. Umuman, yozma adabiy asarlar " adabiyot " deb ataladi. Yozuv ixtiro qilinishidan oldin adabiyot yo'q edi. Lekin har bir yozuv adabiyotga kirmaydi, masalan, gazetadagi reklamalarni adabiyot deb bo'lmaydi. Adabiyot nima? Yozuvlarni muallifi o'quvchi ongiga ta'sir qiladigan va unga biror narsani samarali tarzda tushunishga majbur qiladigan yoki o'quvchining xatti-harakatiga ta'sir qiladigan adabiyot deb atash mumkin. Yozuvchi so'zlarni ishlatishda rassom ranglardan qanday ehtiyot bo'lsa, xuddi shunday ehtiyotkor bo'ladi. Dunyo xalqlari va xalqlarining odamlarning yozib olib, yetkazishga g'amxo'rlik qilgan barcha zahiralar va intellektual meroslarini ham adabiyot deb atash mumkin. O'tgan va kelajak avlodlardan saqlanib qolgan bu did va tafakkur merosi unga hamisha nimadir qo'shadi... Undan dunyo xalqlari va xalqlari doimo foydalanadilar va bahramand bo'lishadi.

Adabiyot oddiy nutqdan ustun va balanddir va odamlar o'sha so'zlarni yozib olib, iqtibos keltiradilar va ularni o'qib, tinglashdan ta'sirlanib, qayg'u va baxt yoki quvonch va qayg'uni his qilishadi. Barcha madaniyatli xalqlarning adabiyoti bor. Odamlarning chet tilini o'rganishining sabablaridan biri shundaki, ular o'sha xalq adabiyoti bilan tanishish istagida bo'ladilar, chunki bir xalq adabiyoti o'sha xalqning san'ati va odob-axloqi yig'indisi bo'lib, u yozuv shaklida bo'ladi. she'r yoki nasr. Shuningdek, ushbu maqolaga qarang, fors tilidagi kitobning qisqacha mazmuni bo'yicha bepul tadqiqot Adabiyotning lisoniy ildizini odobdan olingan deb hisoblash mumkin, bunga qo'shimcha ravishda adabiyot va odob o'rtasidagi munosabatni anglash mumkin, chunki, ehtimol aytish mumkinki, odob madaniyat va bilim tushunchasini o'z ichiga oladi, adabiyotning o'zi esa odob-axloqning yig'indisidir. adabiy bilim. Adabiyotning ildizi : deb lavha va sahifa ma'nosini bildiradi → adabga o'zgartirilgan → adab ildizi forscha ildizli arab tilidan olingan. Xushmuomalalik : nutq o'lchovi, ya'ni tartib va nasr holati va har birining darajalari bilan tanishish va to'g'rini noto'g'ri, yaxshi va yomonni farqlash. Yaxshiroq qilib aytganda, bu g'oya, fikr va his-tuyg'ularni ifodalash san'ati bo'lib, tartib va nasr holati va ularning har birining darajalari bilan tanishishni muqarrar ravishda taqozo etadi. Ilgari adabiyot fanining turlari yoki tarkibiy qismlari: lug'at, grammatika, sintaksis, hosila, ma'no, yangilik, prosodiya, qofiya, insho va tarix kabilar raqamlangan. Doktor M.A. Eslomiy Nadushan o'zining "Eron adabiyoti va axloqi" nomli maqolasida shunday yozadi: "Avvalida yaxshi hayot kechirishning urf-odat va marosimlarini anglatuvchi adabiyot texnikaviy odob (adabiy asarlar yaratish), aslida, odob-axloq bilan kengaydi. o'z-o'zini – badanning odobliligidir." U bog'lanib, adabiyot yaxshiroq yashash va yashash vositasi sifatida tanildi. Shuni unutmazlik kerakki, "adabiyot" degan narsa ham muqarrar ravishda "til"dir. Adabiyotni tilning "buzg'unchiligi" deb bilsak ham, tildan tashqari adabiyot yo'qligini tan olishimiz kerak. Shuning uchun adabiyot til bilan bir xil, ba'zi holatlar bundan mustasno. Adabiyot haqidagi inshoning davomi qanday? Jan-Pol Sartrning fikricha : "Adabiyotning maqsadi - harakat va kurashdir". Ogohlikka erishish, haqiqatni izlash, inson erkinligi uchun kurash va kurash. Shuning uchun ham muallif o'zi qilgan harakatga majburdir". Adabiy asarlar she'r, nasr yoki ularning kombinatsiyasi shaklida bo'lishi mumkin. Tartib sohasidagi adabiyot shakllaridan: masnaviy, g'arl, to'rtlik, asar va boshqalarni, nasr sohasida esa: pyesalar, ssenariylar, biografiyalar nasrini va hokazolarni qayd etishimiz mumkin. Og'zaki she'riyat tinglovchi yoki o'quvchining his-tuyg'ularini, his-tuyg'ularini uyg'otadigan va hayot haqiqatini tasavvur shaklida ifodalaydigan, odamni tasavvur qilishga undaydigan ritmik

va tasavvurga ega. Adabiy nasr she'r yoki she'r shaklida ifodalanmaydigan yozuvdir. Adabiy nasr ham she'riyat singari o'ziga xos xususiyatlarga ega. Yozuvning turli qismlarining ravonligi, tartibi va o'zaro bog'liqligi, fikrlarni o'quvchiga yetkazish uchun yetarli darajada tushuntirilishi, muallifning so'z tanlashga e'tibori, yozuvning xayoliy va tasviriy yuklamasi shular jumlasidandir. adabiy nasrning xususiyatlari. Adabiyotning elementlari: tasavvur, his-tuyg'u, fikr, his-tuyg'u, kontrast. - Adabiy shakl yoki turlar: har bir she'r yoki yozuv mazmun va shaklga ega. Uning mazmuni shoir yoki yozuvchining tinglovchi yoki o'quvchiga yetkazmoqchi bo'lgan fikr yoki xabari, shakli esa shu fikr yoki xabarni yetkazishda qo'llanilgan shakl, til va ifodadir. Shoir va yozuvchilar turli mavzularni ifodalash uchun turli formatlardan foydalanadilar. Adabiyotning she'riyatdan tashqari biz ilgari tushuntirgan eng muhim turlari quyidagilardir: hikoyalar va dramalar, biografiyalar, tasavvufiy nasr, Bu formatlarga to'g'ri kelmaydigan diniy-falsafiy, eski tarixiy-geografik sharhlar, nasrlar adabiy ahamiyatga ega. - Adabiyot turlari : tarbiyaviy, innovatsion, ijtimoiy, axloqiy, adabiy, majoziy, xalqaro tanqidiy, xayoliy, targ'ibot, tarixiy, tarjima, didaktik, tasviriy, romantik, lirik va boshqalar.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Farhang Forsi Hamid : 4-nashr
2. Berta Morris Parker lug'ati
3. Bolalar va o'smirlar lug'ati 2-jild
4. Cho'lpon "Adabiyot nadur" asari.